

Cesta vpřed s pomocí finančních nástrojů ESIF

Evropský sociální fond

Finanční nástroje

Finanční nástroje spolufinancované ze zdrojů Evropského sociálního fondu jsou udržitelným a efektivním způsobem investování do růstu a rozvoje lidí a jejich dovedností s cílem zvyšovat zaměstnanost a společenské začleňování v celé EU. Mohou podporovat širokou škálu rozvojových cílů ve prospěch rozmanitého spektra příjemců a nabízejí potenciál opětovného využívání zdrojů pro další investice.

Evropský sociální fond (ESF), jeden z Evropských strukturálních a investičních fondů, se zaměřuje na zvyšování zaměstnanosti a zajištění spravedlivějších příležitostí pro všechny občany. Jde o hlavní nástroj Evropské unie, který pomáhá lidem sehnat zaměstnání (nebo lepší práci), integrovat znevýhodněné skupiny do společnosti a zajišťovat spravedlivé životní podmínky pro všechny. Dosahuje toho investováním do evropských obyvatel a jejich dovedností - ať už jde o zaměstnané či nezaměstnané, mladé nebo starší občany.

Rozpočet ESF na období 2014-2020 je 86 miliard EUR. Tato podpora každý rok směřuje k cca 15 milionům lidí s cílem zajistit jejich uplatnění na trhu práce, nebo zlepšit jejich dovednosti, díky čemuž najdou snáze práci, nebo za účelem lepšího začlenění některých znevýhodněných osob do společnosti.

Podporu z ESF lze poskytovat prostřednictvím grantů a stále více také s pomocí finančních nástrojů.

V období 2007-13 bylo realizováno celkem 49 finančních nástrojů určených primárně na podporu MSP, a to v 7 členských státech, kde pomohly financovat veřejné intervence z ESF. Tato skromná čísla napovídají jednak to, že subjekty, kterých se pomoc ESF týká, mají méně zkušeností s používáním podobných nástrojů a zvládnutím tržních mechanismů, ale současně také naznačují velký potenciál efektivního řešení sociálních problémů s využitím recyklovaných fondů.

Finanční nástroje

- jsou vratné prostředky, tedy splácejí se;
- mají revolvingový charakter, tzn. používají se ve stejné oblasti opakovaně;
- jsou vhodné pro finančně životaschopné projekty, tzn. takové, u kterých se očekává, že budou generovat dostatečný příjem nebo úspory tak, aby byla zajištěna návratnost investované podpory;
- jsou navrženy tak, aby přitahovaly spolufinancování z dalších zdrojů včetně soukromých, s cílem zvýšit objem prostředků k dispozici v daném sektoru/oblasti, kde jsou problémy s přístupem k financím;
- mohou mít formu půjčky, záruky nebo kapitálu;
- mohou podporovat i rozvoj na straně nabídky tím, že přispívají k pozitivnímu vývoji trhu;
- lze je využívat v kombinaci s granty; a
- nakládání s nimi mohou řídit národní nebo regionální banky, mezinárodní organizace typu Evropské investiční banky nebo Evropského investičního fondu, zprostředkující orgány a (jen pokud jde o půjčky a záruky) řídicí orgány.

Projevem uznání výhod finančních nástrojů je skutečnost, že v období 2014-2020 je jejich využívání rozšířeno do **všech tematických cílů** a očekává se, že tento proces bude stále intenzivnější v důsledku zkvalitňování a větší flexibility možností realizace.

Finanční nástroje mohou být spolufinancované z ESF za účelem **podpory investičních priorit uvedených v operačních programech ESF** formulovaných členskými státy EU a jejich regiony pod podmínkou, že tyto priority se zaměřují na **identifikované mezery na trhu**, např. na oblasti, kde banky nejsou ochotné půjčovat a/nebo kde soukromý sektor není ochotný investovat. Jde například o situace, kde fyzické osoby nemají dostatek finančních zdrojů pro nepodnikatelské aktivity, nebo kde trh nezajistí dostatek kapitálu pro začínající MSP, nebo kde skupiny vyloučených jednotlivců/komunit potřebují zdroje pro úspěšnou integraci zpět do vzdělávacího systému nebo na trh práce.

Finanční nástroje tak mohou přispívat k dosahování následujících tematických cílů ESF:

- podpora zaměstnanosti a mobility pracovní síly;
- investice do vzdělání, odborné přípravy a celoživotního vzdělávání;
- podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě; a
- zlepšování institucionálních kapacit a efektivního fungování veřejné správy.

Nabízí se **celá řada možností implementace finančních nástrojů podporovaných z ESF:**

- **Půjčky**, které lze poskytovat v situacích, kde nejsou k dispozici komerční zdroje (např. od bank), nebo kde jsou vhodné lepší podmínky (např. nižší úroková sazba, delší doba splácení, menší náročnost na záruky). Půjčky lze nabízet například fyzickým osobám za účelem založení vlastního podniku nebo dalšího vzdělávání, podnikům sociálních služeb nebo institucím pracujícím s marginalizovanými komunitami - např. vysídlené osoby ze třetích zemí - s cílem lépe je integrovat do evropských společenských struktur.
- **Mikrouvěry**, tedy půjčky v nižších částkách, určené pro lidi, kteří z nějakého důvodu nemají přístup k finančním službám; často se poskytují na krátkou dobu a požadované záruky jsou mírné, nebo nejsou žádné. Jako příklady lze uvést poskytování půjček podnikům sociálních služeb nebo mladým podnikatelům, případně nezaměstnaným za účelem specializované rekvalifikace, která zvýší jejich vyhlídky na získání zaměstnání.
- **Záruky** pro věřitele, že jimi poskytnuté prostředky budou splaceny v případě, že se dlužník dostane do prodlení. Například mladí podnikatelé nebo podniky sociálních služeb zaměřující se na seniory/dlouhodobě nezaměstnané mohou získat podporu prostřednictvím záruk spolufinancovaných z ESF, což má za následek tvorbu nových pracovních míst.

- **Kapitál**, tedy kapitálová investice do firmy výměnou za kompletní nebo částečný podíl v daném podniku; kapitálový investor může převzít určitou roli v řízení podniku a podílet se na rozděleném zisku. Kapitál je možné investovat v různých fázích životního cyklu podniku, nicméně veřejné zdroje se v tomto kontextu nejčastěji používají v počátečních fázích pro nastartování podnikání (včetně rizikového kapitálu). Kapitálové nástroje jsou nejrelevantnější pro rizikovější firmy a podniky s vyšším potenciálem růstu, a dále pro menší místní organizace, např. ty, které vytvářejí nová udržitelná pracovní místa, nebo které zavádějí inovovaná finanční řešení pro podniky sociálních služeb zajišťující cenné veřejné služby, nebo zaměřené na inovační technologie řešící stávající sociální problémy.

Finanční nástroje lze také nabízet v kombinaci s granty a dalšími formami podpory. Často je nutné zlepšit připravenost subjektů na investice, což je základním předpokladem přilákání investičních fondů. Prostřednictvím ESF lze poskytovat i poradenskou a další podporu.

Je také možné přidělovat zdroje ESF finančním nástrojům řízeným na úrovni EU, např. těm, co podporují mikrofinancování a sociální podnikání v rámci programu zaměstnanosti a sociálních inovací (EaSI).

Finanční nástroje spolufinancované z ESF přispívají k dlouhodobému rozvoji a diverzifikaci investičních příležitostí, a to podporou aktivit v často podfinancovaných oblastech a stimulací přípravy komerčně životaschopných projektů, což vede k tvorbě nových tržních příležitostí. Mohou také vytvářet příležitosti pro investory a finanční zprostředkující orgány. Přístup k finančním zdrojům v sociálním sektoru v mnoha členských státech je tradičně nákladný a složitý, protože tato oblast je bankami a dalšími finančními institucemi považována za vysoce rizikovou z hlediska půjček a dostupnosti úvěrů. Zapojením finančních nástrojů krytých veřejnými zdroji a následným sdílením rizik se některé projekty mohou stát atraktivnější investiční příležitostí.

Další informace

Referenční příručka pro řídicí orgány na téma finanční nástroje v rámci programů ESIF:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/fi_esif_2014_2020.pdf

Informace o metodice ex-ante hodnocení finančních nástrojů:

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/financial-instruments/

Legislativa upravující Evropské strukturální a investiční fondy:

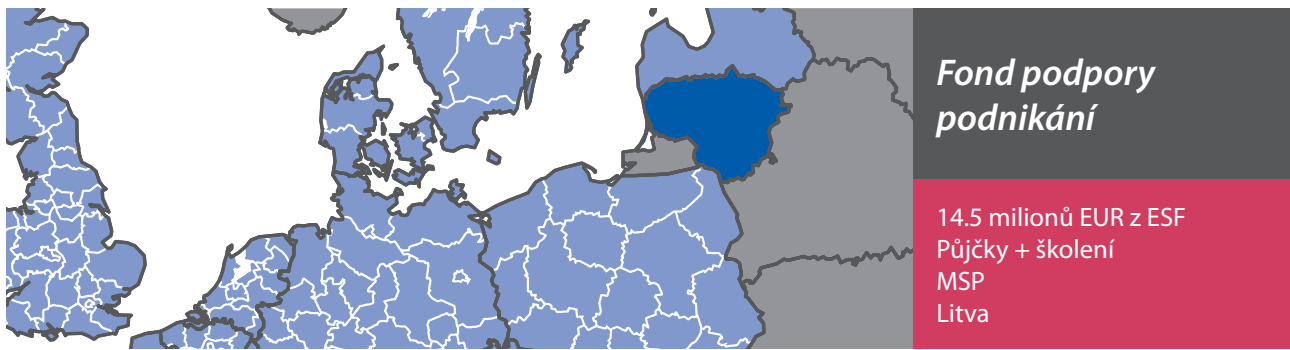
http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/information/legislation/regulations/

Internetové stránky 'fi-compass', platformy pro poradenské služby týkající se finančních nástrojů v rámci ESIF:

<http://www.fi-compass.eu/>

Další informace o zákonné úpravě Evropských sociálních fondů včetně prováděcích předpisů a delegovaných aktů:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=33>

... podpora podnikatelů v oblasti rozvoje udržitelného podnikání ...

Litevský Fond podpory podnikání nabízí půjčky v kombinaci s bezplatným školením pro začínající firmy, OSVČ a podniky sociálních služeb. Prioritu mají znevýhodněné skupiny, tzn. nezaměstnaní a postižení, a dále lidé mladší 29 a starší 50 let.

FPP se zaměřuje na podporu osob samostatně výdělečně činných a podnikání obecně od roku 2009, jeho cílem je zajistit aktivní zapojení lidí do podnikání a trhu práce; aktivity fondu vedly k vytvoření téměř 2 000 pracovních míst. Jeho zkušenosti ilustrují, jak kombinace bezplatného školení a půjček může řešit mezery na trhu ovlivňující podporu začínajícím podnikům a podnikatelům.

... řešení problému finanční mezery, který mají začínající podniky bez možnosti nabídnout dostatečné záruky ...

Estonský nástroj pro začínající podniky, který poskytuje mikroúvěry, je zaměřený na firmy během prvních tří let fungování. Fond dává záruky na získání kapitálu do rozjezdu a expanze podniků. Vedle toho je nabízena bezplatná konzultační služba zaměřená na přípravu business plánů, které jsou povinnou součástí žádosti o půjčku; školení zajišťují okresní pobočky organizace Enterprise Estonia.

Tento finanční nástroj funguje od roku 2008 a do prosince 2013 nabídl 304 záruk.

... podpora jednotlivců a mikropodniků bez přístupu k finančním zdrojům ...

Italský Fond mikroúvěrů Kampánie ESF podporuje začínající firmy a podniky zakládané existujícími společnostmi s pomocí půjček ve výši až 25 000 EUR s nulovým úročením. Tato činnost stimuluje investice, zaměstnanost a růst v regionu tím, že pomáhá osobám, které jinak nemají přístup k úvěrům.

Regionální agentura ekonomického rozvoje Sviluppo Campania od roku 2012 zřídila pobočky v celém regionu. Poskytují komplexní informační a poradenské služby a bezplatnou podporu podnikům v počáteční fázi. Dosud bylo podpořeno 1 845 konečných příjemců, z toho 1 400 MSP a mikropodniků a 445 fyzických osob, což vedlo v regionu k vytvoření 1 145 pracovních míst.

www.fi-compass.eu
contact@fi-compass.eu
© EIB (2015)

European Commission
Directorate-General
Regional and Urban Policy
Unit B.3 “Financial Instruments and IFIs’ Relations”
B-1049 Brussels

European Investment Bank
Advisory Services
fi-compass
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg